Evaluation that matters.
Ways to improve public policies.

XII Międzynarodowa Konferencja Ewaluacyjna
Wrocław, 21-22 czerwca 2017

Fundusze Europejskie

DOLNY ŚLĄSK

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

PARP

MINISTERSTWO ROZWOJU

Unia Europejska

evalu

2004-2016 Agrotec Polska

2004-2016
Agrotec Polska

evalu

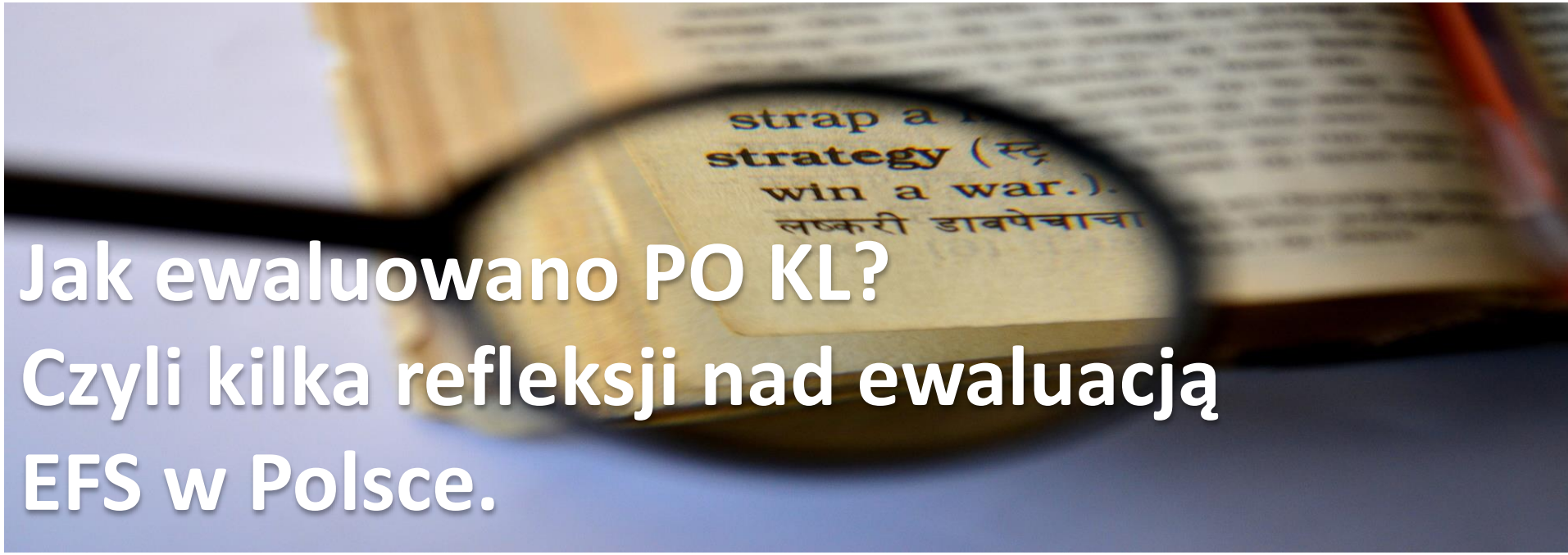

Jak ewaluowano PO KL? Czyli kilka refleksji nad ewaluacją EFS w Polsce.

Wrocław, 22.06.2017

Cele badania

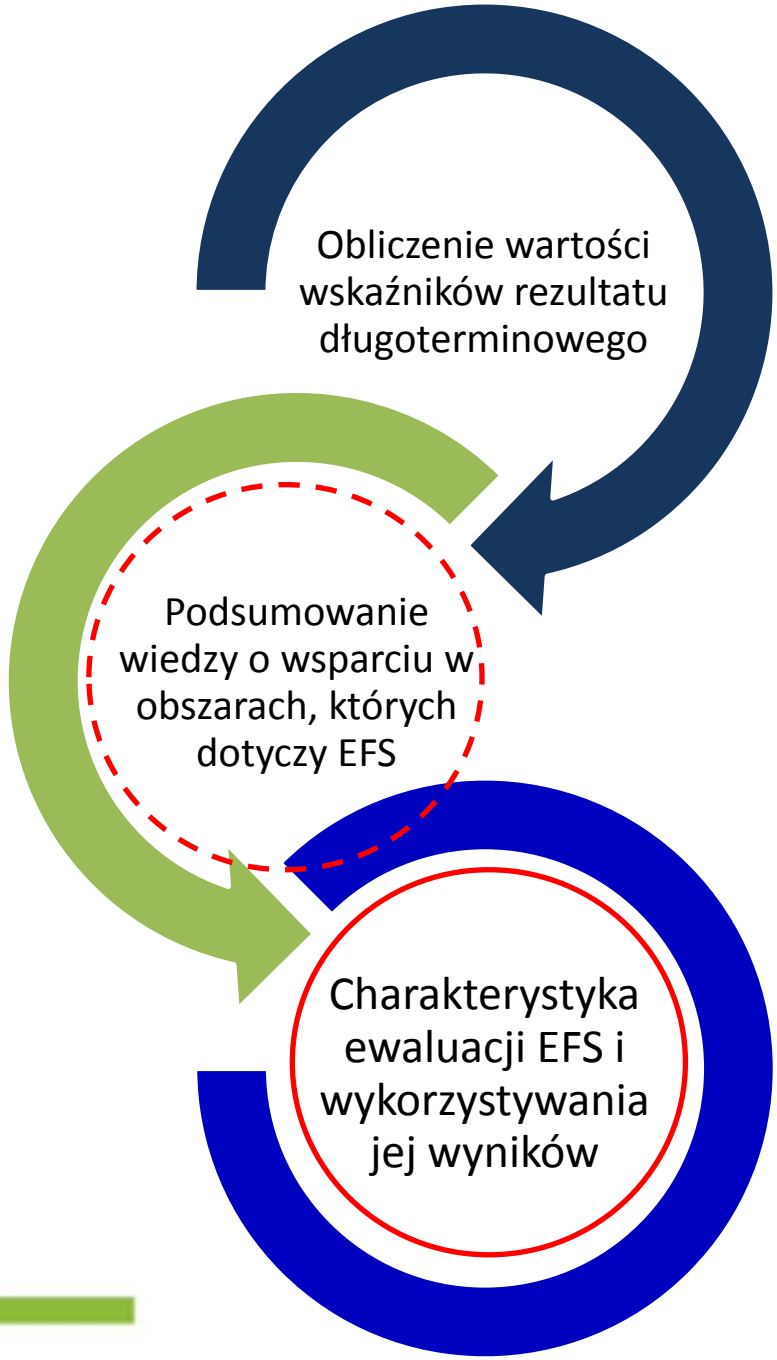

Metaanaliza wyników badań ewaluacyjnych dotyczących oceny wsparcia z EFS

Trzy główne nurty badania

evalu 2004-2016 Agrotec Polska

Metodyka badania

Metaanaliza wyników badań krajowych – badań ewaluacyjnych PO KL i projektów badawczych PO KL

Metaanaliza wyników zagranicznych badań ewaluacyjnych

Przegląd systematyczny badań naukowych – metaprzegląd przeglądów systematycznych

Analiza danych z baz (ZUS)

Wywiady grupowe (FGI) z elementami technik warsztatowych

IDI z osobami kluczowymi związanymi z prowadzeniem polityki ewaluacyjnej, połączone w ramach studium przypadku z desk research i wykorzystaniem metaanalizy wyników badań ewaluacyjnych

Skala badania

Ponad **1500** projektów badawczych
Prawie **400** raportów ewaluacyjnych

52% - jedna dziedzina
23% - dwie dziedziny
25% - trzy i więcej dziedzin

Liczba i odsetek raportów z badań ewaluacyjnych odnoszących się do dziedzin

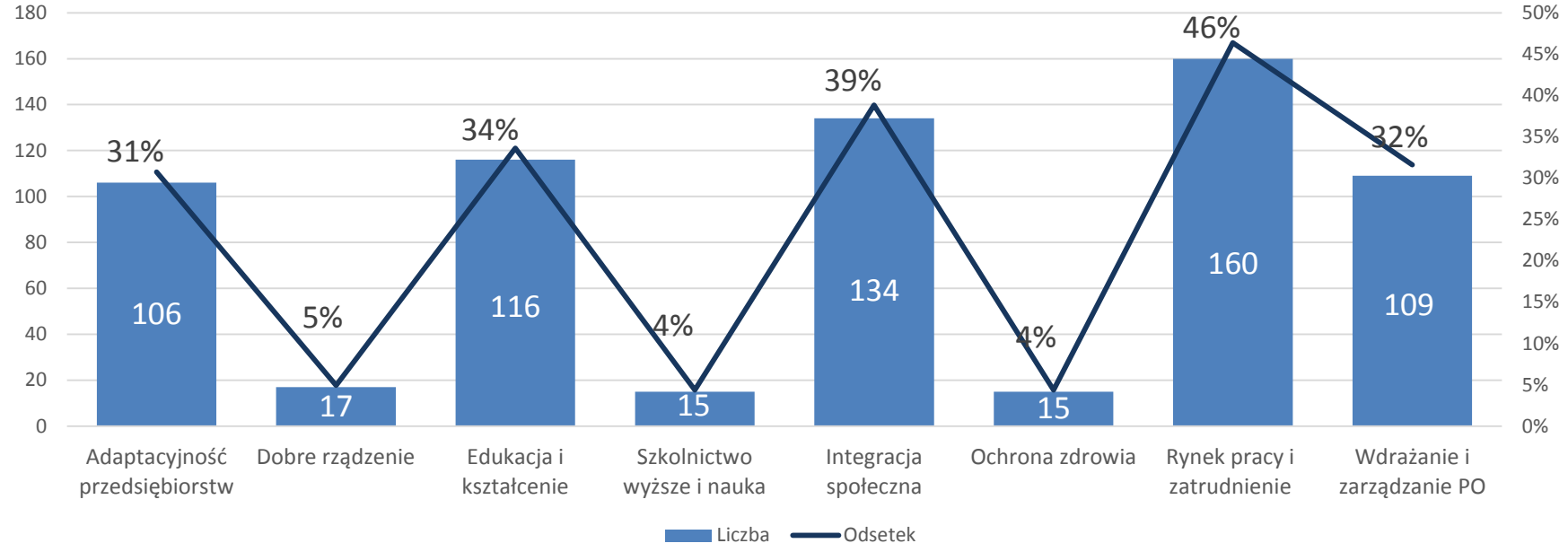

Jakość ewaluacji

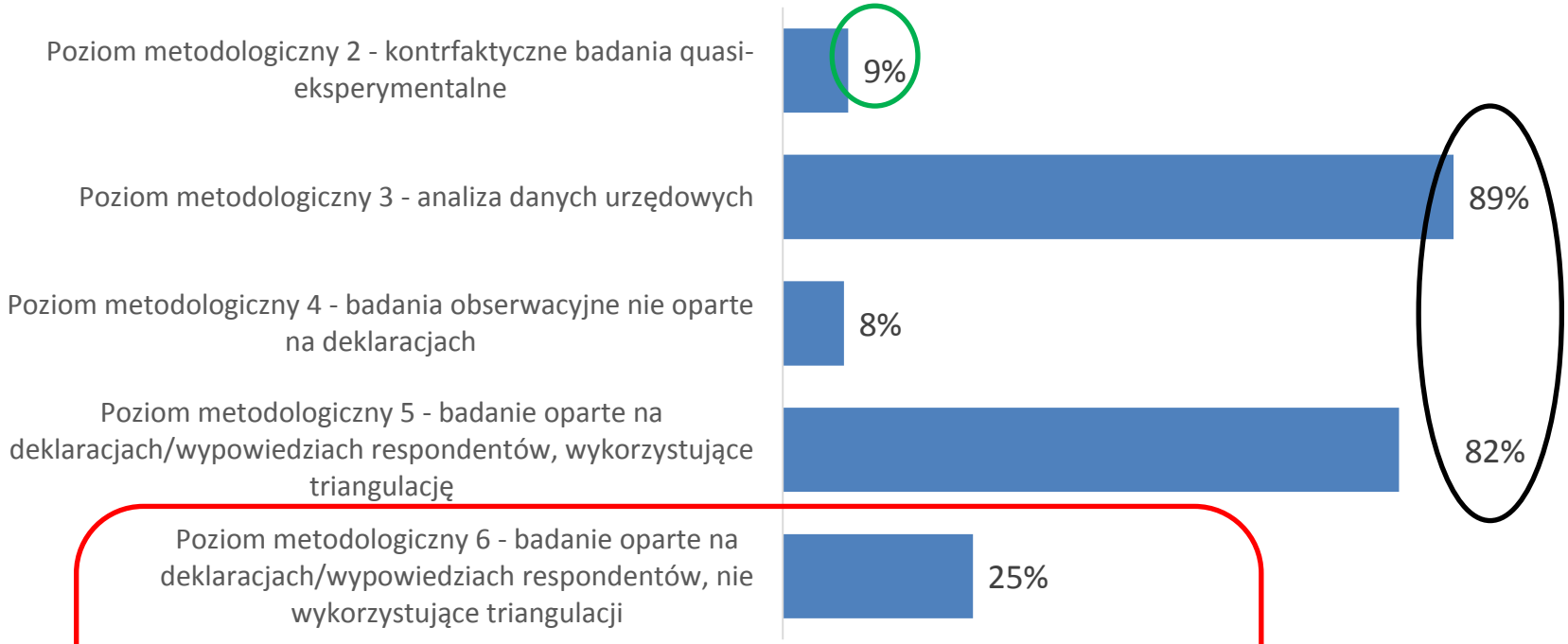

przedstawienie niepełnego (a przez to potencjalnie prowadzącego do nietrafnych interpretacji) opisu danego zjawiska lub wnioskowanie na podstawie niewystarczających przesłanek

evalu 2004-2016 Agrotec Polska

Jakość ewaluacji

Ewaluacje dostarczają bardzo niewielu informacji pozwalających zweryfikować teorię zmiany

- nie wiemy, jakie dokładnie procesy zostały uruchomione przez interwencję i jakie procesy wygenerowały osiągnięte efekty.

Wzrost liczby badań pozwalających wyciągać wiarygodne wnioski o oddziaływaniu interwencji, w tym badań wykorzystujących metody kontrfaktyczne

- Większość badań poprzestaje na poziomie produktu i rezultatu, nie zbierając empirycznych danych dotyczących tego, jak przekładają się one na realizację celów interwencji.

Ewaluacja oparta na teorii

Brak zidentyfikowanej teorii zmiany w badaniach

Trudność ustalenia zależności przyczynowo skutkowych pomiędzy formami interwencji, a ich efektami.

Wyzwania

Odtworzenie teorii zmiany, a nie logiki interwencji

TBE – nie jedno ma imię
różne podejścia – różne zastosowania

Niebezpieczeństwo realizacji **teorii jako modelu**
(inny kontekst – inne efekty, a taka sama interwencja).

Zmaganie się z teorią zmiany
zamawiających i wykonawców

Odtworzenie teorii zmian w ramach metaanalizy

Rysunek 1. Teoria zmiany 1.1. Rozwój kadr przedsiębiorstw i wsparcie dla systemu adaptacyjności firm

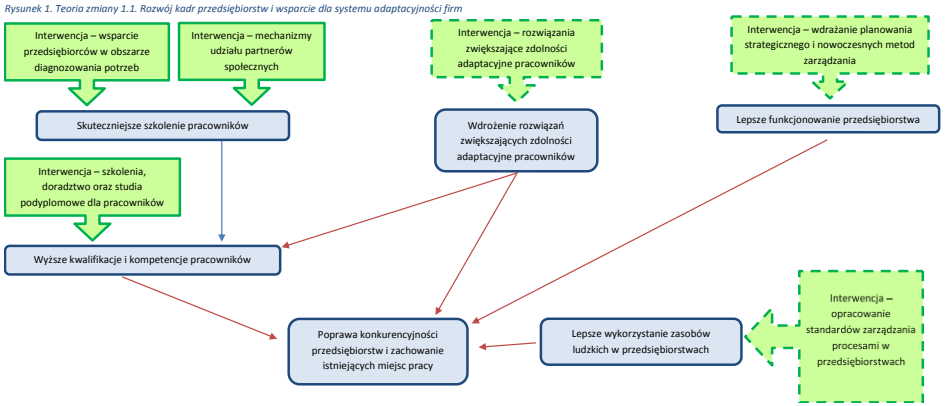

Rysunek 1. Teoria zmiany 2.5. Poprawa efektywności zarządzania i jakości usług publicznych

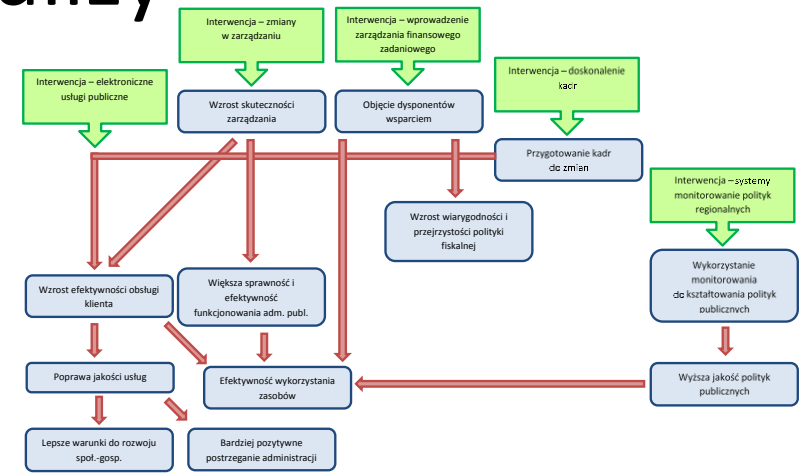

Rysunek 1. Teoria zmiany 3.1 Standaryzacja efektów kształcenia

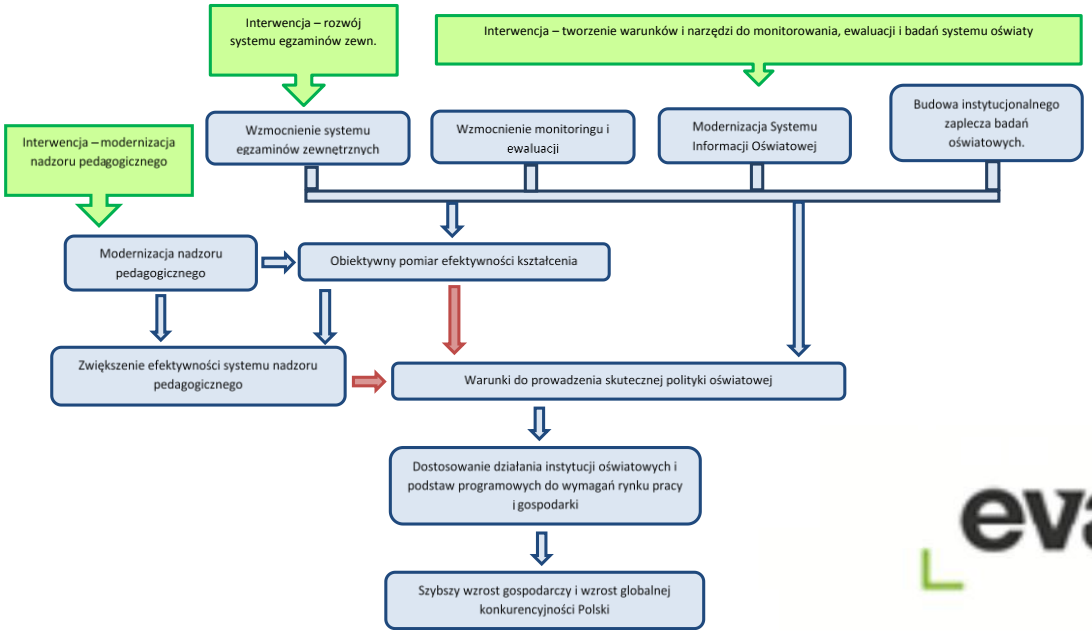

evalu 2004-2016 Agrotec Polska

Jakość ewaluacji

Niejasne sposoby dochodzenia przez ewaluatorów do wniosków i rekomendacji

- **Brak informacji o sposobach wypracowywania i uwiarygodniania wniosków**

Wyzwania stojące przed „brokerami wiedzy”

- Gotowość decydentów do korzystania z wiedzy płynącej z ewaluacji
- Tracona pamięć instytucjonalna w nowej perspektywie
- Niewystarczająca współpraca z innymi instytucjami
- Zadania zespołów ewaluacyjnych wykraczających poza ewaluację
- „Wyrozumiałość” zamawiających

Sposoby formułowania wniosków i rekomendacji

(Nie)świadome stosowanie planów badawczych?

Wskazywane są metody, które mają odpowiedzieć na dane pytanie badawcze („platynowy standard”), ale brak opisania sposobów dochodzenia do wniosków/rekomendacji.

Eklektyzm metodyczny – „wszystko przejdzie”

Ograniczona partycypacyjność – głównie zaangażowani i zainteresowani wsparciem

Hegemonia triangulacji

Sposoby formułowania wniosków i rekomendacji

1. Strategia tworzenia „bezpiecznych” wniosków i rekomendacji – ogólne i oczywiste oraz często niepraktyczne
2. Unikanie „trudnych”/ krytycznych rekomendacji - reprodukcja działań, które niekoniecznie muszą być prorozwojowe.
3. „Uśrednianie wniosków” – skłonność do ich naśladowania lub odnoszenia się do wcześniej opracowanych wniosków

Tam, gdzie mieliśmy do czynienia z wiarygodniejszym sposobem prowadzenia badań, korzystaniem z bardziej złożonej metodyki badania, tam częściej też pojawiały się bardziej złożone, często dość krytyczne, ale użyteczne i cenne wnioski.

Wielość modeli ewaluacyjnych

Różnorodność podejść, modeli ewaluacyjnych, stosowanych metodologii.

→ Ciekawe i różnorodne badania

→ Brak minimalnego standardu

Przyjmowanie znacznej liczby ukrytych założeń dotyczących funkcjonowania badanej rzeczywistości, sposobów działania człowieka, przyczynowości badanych zjawisk.

→ Oczekiwanie od wykonawców świadomego stosowania w raportach perspektyw teoretycznych (np. kontekstu naukowo-badawczy prowadzonego badania).

Kluczowe wnioski

+	**Ocena trafności interwencji realizowanej w ramach PO KL jest pozytywna** – ogólnie rzecz biorąc odpowiadała ona na istniejące potrzeby w obszarach wsparcia PO KL.
+	**We wszystkich obszarach odnotowano pozytywne, choć niezbyt silne oddziaływanie wsparcia**. Przyczyniło się ono do podwyższenia jakości edukacji w Polsce, podniesienia poziomu kompetencji osób dorosłych, aktywizacji zawodowej i społecznej, rozwoju współpracy międzyinstytucjonalnej, wdrożenia usprawnień zarządczych w organach administracji publicznej, poprawy jakość usług publicznych.
+	**Wsparcie było użyteczne dla wielu grup docelowych**. Pomagało w podjęciu zatrudnienia, poprawie funkcjonowania psychospołecznego, zakładaniu własnej działalności gospodarczej, podnoszeniu kompetencji, organizacji zajęć dodatkowych w szkołach, rozwoju organizacji pozarządowych, podnoszeniu kompetencji kadr instytucji publicznych.
+	**Ogólny sposób zaplanowania interwencji w ramach PO KL oraz jej efekty (tam, gdzie zostały one zidentyfikowane) są spójne z dokumentami strategicznymi i kierunkami rozwoju polityk publicznych.**

Kluczowe wnioski

+ −	**W niektórych dziedzinach** – np. integracji społecznej, edukacji czy dobrego rządzenia – **wsparcie było skoncentrowane na terenach lepiej rozwiniętych i nie wyrównywało istniejących dysproporcji terytorialnych**. O ile więc wsparcie służyło konwergencji Polski w odniesieniu do starych państw członkowskich UE, o tyle **nie zawsze prowadziło do zwiększenia spójności wewnętrznej kraju.**
−	**Odnotowano problemy z trwałością efektów niektórych działań** (np. projektów dotyczących poradnictwa prawnego i obywatelskiego, programów rozwojowych realizowanych w szkołach).
+	**W sferze aktywizacji zawodowej i społecznej skuteczności interwencji sprzyjało nie tyle zastosowanie określonej formy wsparcia, co takie jego elementy** jak: profilowanie uczestników wsparcia, monitorowanie ich udziału w projekcie, stosowanie środków motywujących uczestników i podmiotów świadczących wsparcie. **Zalecane jest także wprowadzanie zmian idących w kierunku większej indywidualizacji wsparcia, a w przypadku niektórych grup docelowych również jego większej kompleksowości,** co wiąże się jednak z większymi kosztami i presją na ograniczone zasoby kadrowe.

04-2016
rotec Polska

Kluczowe wnioski

–	**W wielu badaniach odnotowano efekt *creamingu***, czyli dobierania przez projektodawców takich uczestników projektów, którzy dawali lepsze perspektywy na osiągnięcie założonych wartości wskaźników. **Niebezpieczeństwo jego wystąpienia jest szczególnie duże przy stawianiu projektodawcom wymogów odnośnie osiąganej efektywności zatrudnieniowej.**
–	**Ewaluacje dostarczają stosunkowo niewiele wiedzy o pośrednich i długofalowych efektach interwencji.**
–	**Do tej pory przeprowadzono bardzo niewiele ewaluacji rzeczywiście stosujących podejście ewaluacji opartej na teorii**. Należy stymulować prowadzenie tego typu ewaluacji, aby uzyskać lepszy wgląd w zachodzące mechanizmy przyczynowo-skutkowe i dzięki temu formułować oparte na dowodach propozycje usprawnień w interwencji.

Kluczowe bariery

1	**Brak spójnej wizji i strategii w prowadzeniu polityk publicznych.** Przełamanie tej bariery wymaga wytyczenia odpowiedniej wizji i strategii przez decydentów i towarzyszących im ekspertów.
2	**Bariery wynikające z pewnej inercji instytucji publicznych, biurokracji, ograniczeń prawnych, sztywnych procedur i utrwalonych zasad funkcjonowania**. Niwelować tę barierę mogą zmiany regulacji prawnych, reforma zarządzania publicznego, ale również działania informacyjno-komunikacyjne, ukierunkowane na zmianę nawyków myślowych.
3	**Niska skłonność do współpracy międzyinstytucjonalnej,** wynikająca z niedostrzegania własnego interesu w jej nawiązywaniu, niedostatecznej umiejętności komunikacji i braku zwyczaju współdziałania z innymi podmiotami. Ponieważ problem tkwi w dużej mierze w sferze mentalności, nie należy się tu spodziewać szybkich i widocznych efektów podejmowanych działań, co nie znaczy, że działania te nie mogą być ważne i pożyteczne w dłuższej perspektywie.

Kluczowe bariery

4	**Ograniczone zasoby kadrowe i finansowe po stronie IP/IP2, ale przede wszystkim po stronie beneficjentów lub potencjalnych beneficjentów** (np. jednostek samorządu terytorialnego). W tym drugim przypadku skutkiem barier była niekiedy rezygnacja z aplikowania o środki lub z realizacji zatwierdzonego projektu. Środkiem zaradczym może być albo zmniejszanie wymogów i obciążeń (np. upraszczanie procedur) lub budowanie systemu wdrażania opartego o połączenie pośredników (np. liderów partnerstw), odpowiedzialnych za kwestie finansowo–organizacyjne, i zaangażowanych merytorycznie realizatorów projektów, którzy, znając tematykę wsparcia, niekoniecznie są ekspertami od realizacji projektów EFS .
5	**Problem z dotarciem do grup docelowych interwencji, zwłaszcza osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.** Wymaga on wzmożonych wysiłków i otwarcia na nieszablonowe działania w obszarze komunikacji i rekrutacji, ewentualnie wykorzystania potencjału instytucji mających doświadczenie w kontaktach z przedstawicielami „trudnych” grup docelowych (np. organizacji pozarządowych).

Kluczowe wyzwania dla ewaluacji

Ewaluacje dostarczają bardzo niewielu informacji pozwalających zweryfikować teorię zmian PO KL. **Brak weryfikacji teorii zmiany odbiera szansę na jej udoskonalenie.** Poważnie ogranicza to możliwość formułowania rekomendacji i prognoz dla przyszłych interwencji.

Wyzwaniem jest odnoszenia się do długoterminowego oddziaływania interwencji oraz ich trwałości, a nie jedynie na bieżącym i technicznym usprawnianiu prowadzonych działań.

Społeczna odpowiedzialność ewaluacji - jako elementu partycypacji społecznej.

evalu